Samenvatting

Het college heeft besloten de raad middels raadsinformatiebrief te informeren over de financiële effecten als gevolg van de verwerking van de septembercirculaire 2026.

Het verwachte voordeel op de AU bedraagt voor de jaren 2026 en 2027 ca. € 0,35 mln., voor 2028 ca. € 0,4 mln. en voor 2029 en 2030 wordt een voordeel verwacht van respectievelijk ca. € 1 mln. en ca. € 1,3 mln.

De voordelen zijn toe te wijzen aan de algemene toename van het gemeentefonds (het zogenaamde accres) en aan de gewijzigde systematiek van indexeren van de Integratie-Uitkering (IU) Beschermd Wonen. Een deel van de nu toegerekende indexering op de IU Beschermd Wonen komt t.g.v. de algemene middelen. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van het plafond op het BTW-compensatiefonds (BCF). Rekening houdend met de reeds in onze begroting opgenomen stelpost BCF voor de jaren 2026-2030 is deze stelpost hierop aangepast.

1. Beslispunten

1. De raadsinformatiebrief te verzenden naar de raad.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 2 november 2026:

Conform.

2. Aanleiding

Jaarlijks verschijnen er in de regel drie circulaires voor het Gemeentefonds:

- De meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarnota van de rijksoverheid;
- De septembercirculaire geeft de vertaling van de Miljoenennota en
- De decembercirculaire is de vertaling van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar af.

Gemeenten krijgen geld van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds. Hiermee kunnen zij een gedeelte van hun uitgaven betalen. Hoeveel geld gemeenten uit het gemeentefonds krijgen, hangt af van gemeente-specifieke kenmerken en hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen (de zogenaamde belastingcapaciteit).

Bij de verdeling van het gemeentefonds kijkt de Rijksoverheid onder meer naar het aantal inwoners, het aantal jongeren, het aantal uitkeringsgerechtigden, het aantal woonruimten, de oppervlakte van de gemeente, het aantal bedrijfsvestigingen etc. Deze kenmerken heten maatstaven. Er zijn ca. 60 maatstaven en elke maatstaf heeft een specifiek uitkeringsbedrag per eenheid (het zogenaamde ‘gewicht’). De (prognose)gegevens van deze maatstaven worden uitgevraagd bij vakspecialisten uit onze gemeentelijke afdelingen, kunnen worden afgeleid uit rekenmodellen van het Rijk of kunnen worden gevonden in de periodieke betaalspecificaties van het gemeentefonds.

Het gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering (AU), de decentralisatie-uitkeringen (DU’s) en de integratie-uitkeringen (IU’s). Voor al deze onderdelen geldt dat deze vrij besteedbaar zijn voor gemeenten. De middelen die wij uit het gemeentefonds krijgen zijn en blijven algemene middelen, met andere woorden: mogen naar eigen inzicht over de diverse programma’s en taakvelden binnen de begroting worden verdeeld en zijn nadrukkelijk niet gelabeld voor specifieke doelen. Met teksten in de circulaires wordt door het Rijk niet beoogd het bestedingsdoel nader te omschrijven, of op welke wijze dan ook de middelen te oormerken.

Binnen de systematiek van het BCF kunnen gemeenten de betaalde BTW onder voorwaarden declareren uit het BCF. Het BCF kent evenwel jaarlijks een plafond. Wanneer er aan het eind van het jaar minder/meer is gedeclareerd dan het vastgestelde plafond, dan wordt de onderschrijding /over-schrijding gestort in c.q. onttrokken uit het gemeentefonds.

Op Prinsjesdag, de 3e dinsdag van september, presenteerde het minderheidskabinet Jetten I (gevormd door D66, VVD en CDA) zijn eerste volledige begroting. In de septembercirculaire worden gemeenten vervolgens geïnformeerd over de gevolgen voor het gemeentefonds. In het algemeen geldt voor de informatie uit de circulaires het voorbehoud van parlementaire besluitvorming.

3. Beoogd effect

Het informeren van de gemeenteraad over de meerjarige financiële effecten voor de gemeente Maastricht n.a.v. de verwerking van de septembercirculaire 2026.

4. Argumenten

Volgens de actieve informatieplicht van de Gemeentewet moet het college de gemeenteraad direct informeren over feiten die van invloed zijn op de financiën van de gemeente.

5. Kanttekeningen of risico's

n.v.t.

6. Financiële gevolgen

De samenvatting septembercirculaire 2026 in de raadsinformatiebrief is gelijk aan de verantwoordingstekst in de 2e bestuursrapportage 2026 en is op een hoog abstractieniveau samengesteld. Om het college op een dieper abstractieniveau dan de gemeenteraad te informeren, volgt onderstaand de gecomprimeerde totstandkoming van de totale effecten per jaar plus een beknopte toelichting per post:

	Budgettair effect	2026	2027	2028	2029	2030
1	Accres en ontwikkeling uitkeringsbasis	512.000	1.886.000	1.771.000	2.325.000	2.381.000
2	Voorschot BCF 2026 en aframing stelpost BCF	-230.000	-1.680.000	-1.680.000	-1.680.000	-1.680.000
3	IU Beschermd Wonen deel t.g.v. algemene middelen	67.000	155.000	323.000	394.000	589.000
	Totaal budgettair effect:	**349.000**	**361.000**	**414.000**	**1.039.000**	**1.290.000**

1. Het volume-accres wordt bepaald op basis van de ontwikkeling van de gemiddelde volumegroei van het bbp in de afgelopen jaren. Het loon- en prijsontwikkeling accres wordt gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product (pbbp). Geactualiseerde volumina (aantallen), geactualiseerde bedragen per eenheid en wijzigingen in de landelijke maatstaven die worden gebruikt voor de verdeling van het gemeentefonds, zorgen voor wijzigingen in onze algemene uitkering.
2. Het uitgekeerde BCF-voorschot (BTW Compensatie Fonds) bedraagt € 1,45 mln. O.b.v. de afrekening BCF 2025 in de meicirculaire 2026 mocht er in onze begroting een meerjarige stelpost BCF worden geraamd van € 1,68 mln. Deze stelpost voor 2026 moet gelijktijdig met de ontvangst van het voorschot BCF 2026 worden afgeraamd, waardoor er in 2026 per saldo een nadeel ontstaat van € 0,23 mln. De VNG adviseert om de stelpost BCF ook voor de jaren 2027-2030 af te ramen.

Dit vanwege de steeds kleinere onderschrijding in 2024 en 2025 en vanwege de naar nu blijkt foutieve totstandkoming van de afrekening BCF door het ministerie in de afgelopen jaren. Vanuit behoedzaamheid wordt de stelpost BCF derhalve ook voor de jaren 2027 en 2030 afgeraamd naar nul.

3. Vanaf 2027 vindt de indexatie van de integratie-uitkering (IU) Beschermd Wonen (BW) plaats conform de accressystematiek van het gemeentefonds en niet meer vanaf de VWS-begroting. Dit betekent concreet dat de ontwikkeling van deze IU niet meer gekoppeld is aan de prijs of volume effecten van beschermd wonen, maar voortaan muteren op basis van de accres mutaties op volume bbp en prijs bbp.
   Op dit moment loopt de prijsontwikkeling van het bbp achter bij de gemiddelde inflatie, in dit geval de OVA (overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling) / PPC (prijs particuliere consumptie) indexatie, waar gemeenten mee worden geconfronteerd. Het gevolg is dat een deel van het volumedeel aangewend moet worden om de inflatie te bekostigen.
   In de in de algemene uitkering opgenomen reeks voor beschermd wonen is de indexering in de komende jaren reeds verwerkt. Omdat de begroting van de gemeente Maastricht in constante prijzen wordt opgesteld (naar prijspeil 2027) verwerken we de middelen die via de algemene uitkering beschikbaar komen voor de indexeringen na 2027 op een stelpost indexering. Die stelpost wordt vervolgens ingezet om de indexering van de zorglasten bij beschermd wonen die in de toekomstige begrotingen zal worden doorgevoerd te dekken. Bij de bepaling van de omvang van deze stelpost zijn we uitgegaan van de voorlopige OVA-index voor 2027 (zonder correcties voorgaande jaren), omdat dat op dit moment de meest actuele inschatting van de toekomstige indexering betreft. Eventuele afwijkingen die ontstaan omdat de toe te passen OVA-index afwijkt van de nu gehanteerde index komen ten gunste of ten laste van het begrotingssaldo van de gemeente Maastricht.

Budgettair-neutrale effecten

In de septembercirculaire 2026 staan diverse taakmutaties in de AU of mutaties in de DU's en IU's opgenomen die grotendeels 1 op 1 worden overgeheveld naar de budgetten van de diverse gemeentelijke afdelingen. Deze mutaties hebben derhalve ook geen budgettair effect.

	Budgettair-neutraal effect	2026	2027	2028	2029	2030
1	Taakmutaties	673.000	426.000	434.000	434.000	437.000
2	Decentralisatie-uitkeringen (DU's)	406.000	1.482.000	148.000	148.000	148.000
3	Integratie-uitkeringen (IU's)	12.000	1.145.000	2.388.000	3.576.000	4.919.000
	Totaal budgettair-neutraal effect:	**1.091.000**	**3.053.000**	**2.970.000**	**4.158.000**	**5.504.000**

1. De grootste taakmutaties voor 2026 betreffen de Uitvoeringskosten inburgering (€ 0,27 mln.) en de Wet versterking regie volkshuisvesting (€ 0,46 mln.).

Tevens vindt er een aantal afrekeningen plaats (m.n. de bijdrage en naheffing gebruik Basis Registratie Personen (BRP)). Voor de jaren 2027 t/m 2030 betreft het nagenoeg enkel de taakmutatie Wet versterking regie volkshuisvesting.

2. De mutaties in de DU's betreft een tiental posten, welke alle nodig zijn t.b.v. de budgetten van de diverse gemeentelijke afdelingen.
3. Voor de twee IU's Beschermd Wonen en Participatie (beschut werk) geldt dat het goed gebruik is om alle mutaties 1 op 1 over te hevelen naar de budgetten van de afdelingen en dat zij deze door verstrekken aan de regio of de WSW-bedrijven. Uiteraard enkel voor dat deel waar dit op van toepassing is. De mutaties in de septembercirculaire 2026 hangen zoals eerder aangegeven grotendeels samen met de gewijzigde systematiek van indexeren bij de IU Beschermd Wonen.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Na behandeling in het college wordt de gemeenteraad geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief.

8. Communicatie

Zie paragraaf 7.